

докт. юрид. наук. – Одеса, 2007. – С. 14. **20.** *Kelsen H.* Reine Rechtslehre. Wien., 1976 // Русский перевод: Чистое учение о праве Ганса Кельзена: Сб. переводов. – Вып. 1-2. – М., 1987. – С. 88. **21.** Там же. – С. 91. **22.** Там же. – С. 89. **23.** *Кельзен Г.* Чисте правознавство: з дод. Проблеми справедливості / Пер. з нім. О. Мокровольського. – К., 2004. – С. 43-45. **24.** *Carbonnier J.* Droit Civil. Introduction – Les personnes. P.U.F. – 1 le ed. – P. 9. **25.** *Weill A.* Et Terre F. Droit Civil. Introduction generale. – Dalloz – 4-th ed. Nos 18 et s. Et. 31 – n. 27. **26.** *Villey M.* Leçon d'histoire de philosophie du droit. – 1962. – P.73. **27.** *Roubier P.* Theorie general du Droit., 2-nd ed. – 1951. – N. 27. **28.** *Weber M.* Wirtschaft und Gesellschaft. 5. Aufl. – Tubingen, 1976. – P. 17. **29.** *Скакун О.Ф.* Теорія держави і права: Підручник. – Х.: Консум, 2001. – С. 247. **30.** *Засць А.П.* Правова держава в контексті новітнього українського досвіду. – К., 1999. – С. 5-6, 58-68. **31.** *Крестовська Н.М., Матвеева Л.Г.* Теорія держави і права: Елементарний курс. – 2-е вид. – Х.: ТОВ «Одіссей», 2008. – С. 167. **32.** Там само. – С. 168. **33.** *Тихомиров Ю.А.* Право: национальное, международное, сравнительное // Государство и право. – 1999. – № 8. – С. 5. **34.** *Оборотов Ю.Н.* Современное право: принципы, свойства, постулаты // Общетеоретическая юриспруденция: Учебный курс: Учебник / Кол. авторов под ред. Ю.Н. Оборотова. – О.: Феникс, 2011. – С. 45.

УДК 340.121

В. В. ВОЛИНЕЦЬ

ФУНКЦІЇ ДЕРЖАВИ І ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЇЇ ВЗАЄМОДІЇ З ГРОМАДЯНСЬКИМ СУСПІЛЬСТВОМ

Розглядається поняття функцій сучасної держави в аспекті розвитку системи правових механізмів взаємодії демократичної держави і громадянського суспільства. Обґрунтовано роль громадянського суспільства як специфічної сфери суспільних відносин, де реалізується діяльність демократичної держави та визначається її соціальна сутність і призначення, які знаходять своє відображення у системі законодавства.

Ключові слова: право, демократична держава, громадянське суспільство, функції держави, права людини, правове регулювання, система законодавства.

Волинець В. В. Функции государства и правовое обеспечение его взаимодействия с гражданским обществом

Рассматривается понятие функций современного государства в аспекте развития системы правовых механизмов взаимодействия демократического государства и гражданского общества. Обоснована роль гражданского общества как специфической сферы общественных отношений, где реализуется деятельность демократического государства и определяется ее социальная сущность и назначение, которые находят свое отражение в системе законодательства.

Ключевые слова: право, демократическое государство, гражданское общество, функции государства, права человека, правовое регулирование, система законодательства.

Volynets Vitaliy. The state functions and legal foundations of its interaction with civil society

The article deals with the concept of a modern state functions in terms of development of legal mechanisms of interaction of a democratic state and civil society. The author substantiates the role of civil society as a specific sphere of social relations that implement the activities

of democratic state, defines its social nature and purpose, which are reflected in the system of legislation.

Key words: law, democracy, civil society, state functions, human rights, legal regulation, legislation system.

Подальший розвиток Української держави, що супроводжується розбудовою надійних та ефективних механізмів її взаємодії з громадянським суспільством, з необхідністю актуалізує проблематику вивчення тих трансформацій, які відбуваються у сфері функціонування державної влади, адже, як справедливо наголошує С. Гусарев, методологія функціонального аналізу дозволяє розкрити сутнісні характеристики держави та її соціальне призначення¹. Очевидно, що у разі аналізу демократичної і правової держави її соціальне призначення та характер взаємодії з суспільством стають одними з визначальних властивостей, які, зрештою, забезпечують реалізацію найважливіших принципів, що пов'язуються з даним типом держави. У зв'язку з чим, досліджуючи фундаментальні питання теорії держави і права, до яких, поза будь-яким сумнівом належить і проблема функцій держави, постає потреба розглядати їх не лише з позицій класичного структурно-функціонального аналізу юридичних явищ, а й із врахуванням того, як саме ці функції розвиваються і реалізуються в контексті розвитку системи взаємозв'язків між державою і громадянським суспільством.

Актуальність вивчення системи функцій держави в аспекті правового забезпечення її взаємодії з громадянським суспільством зумовлюється такими причинами. По-перше, навіть з огляду на представленість у сучасній теорії держави і права різних методологічних підходів до визначення самого поняття функцій держави, не можна не підкреслити того, що для переважної більшості вчених воно несе у собі глибинний зв'язок з такою ознакою, як соціальне призначення держави. Зокрема, функції держави часто визначають як «історично зумовлені основні напрями її діяльності щодо забезпечення прав та основних свобод, умов виконання обов'язків і відповідальності людини та громадянина, в яких відображаються й конкретизуються предмет і зміст діяльності держави, виявляється її цивілізаційна сутність і соціальне призначення»². Водночас, як слушно наголошує М. Мацькевич, «складність і динамічність суспільного життя, науково-технічний прогрес, високі темпи розвитку людства в останні десятиліття висувають особливі вимоги до вивчення соціального призначення держави»³. Тобто сама ідея визначення певної системи функцій держави набуває сенсу лише у тому разі, коли сама держава розглядається у певному соціальному середовищі, з яким вона розбудовує відповідні відносини, впливає на нього і, в свою чергу, де термінується тими об'єктивними процесами, які відбуваються у суспільстві в цілому. Отже, вже на найбільш загальному теоретичному рівні актуалізується потреба розробки наукової моделі взаємної детермінації розвитку функцій держави та того соціального середовища, в якому, власне, й реалізується діяльність держави, органів державної влади, її посадових і службових осіб. Очевидно, що подібні теоретичні моделі повинні враховувати специфіку не тільки самої держави (зокрема: тип державно-правового режиму, рівень розвитку правової і політичної систем, укоріненість у державно-правовій практиці ідей і принципів конституціоналізму та парламентаризму, усталеність демократичних або авторитарних традицій, якісні показники системи державного управління тощо), а й суспільства. Щодо цього вельми важливим у теоретико-методологічному плані видається те, чи маємо справу з розви-

ним громадянським суспільством, чи лише з таким, яке знаходиться у зародковому стані. По-друге, кажучи про взаємодію держави і громадянського суспільства, слід враховувати, що останнє завжди характеризується важливими властивостями, про які зазначає А. Колодій⁴ і які істотно впливають на загальні параметри державної діяльності. Очевидно, що цей вплив відображається і на окремих функціях держави, що не лише урізноманітнюються, а й набувають нового «гуманістичного» і «праволюдного» змісту. Свого часу на цей факт звертали увагу такі вітчизняні дослідники, як В. Авер'янов, В. Селіванов, П. Рабінович, О. Пушкіна та ін. Зокрема, В. Авер'янов зазначав про зміну загальної парадигми розуміння сутності управлінської діяльності держави, що спричинило перегляд фундаментальних уявлень про функціонування держави в цілому⁵. По-третє, варто звернути увагу на те, що наразі засвідчуємо певний брак досліджень, які вивчали б питання розвитку громадянського суспільства в Україні з позицій удосконалення системи функцій держави, з якою зазначене громадянське суспільство знаходиться у постійному зв'язку. Звісно, не заперечуючи того величезного потенціалу самоорганізації, який несе у собі розвинене громадянське суспільство, на який, зокрема, вказує В. Медведчук⁶, не можна не погодитись з тим, що громадянське суспільство в процесі свого розвитку має постійно взаємодіяти і співпрацювати з державою (у тому числі й через постійний контроль над державною владою, а також через участь у розробці та запровадженні державної політики у найважливіших для суспільства сферах). У результаті чого зазнає змін не тільки система організації та структура державної влади, а й процес її функціонування. Отже, набуває актуальності завдання щодо усунення зазначених прогалин у теоретико-юридичних дослідженнях впливу громадянського суспільства на функціонування сучасної демократичної держави (особливо щодо вітчизняних реалій державно-правового і суспільно-політичного розвитку).

Як зазначалося вище, розвиток громадянського суспільства, а також його правове забезпечення становлять не лише один з пріоритетних предметів юридичної науки, насамперед теорії держави і права та конституційного права, а й визначають цілий напрям діяльності сучасної демократичної і правової держави. У власне теоретичному аспекті це стає очевидним, якщо проаналізувати ті доктринальні дефініції поняття громадянського суспільства, які наразі використовуються у юридичній науці. Скажімо, В. Перевалов описує громадянське суспільство як «вільне демократичне правове суспільство, яке орієнтовано на конкретну людину, створює атмосферу поваги до правових традицій і законів, загальногуманістичних ідеалів, забезпечує свободу творчої та підприємницької діяльності, створює можливість досягнення благополуччя і реалізації прав людини і громадянина, органічно виробляє механізми обмеження і контролю за діяльністю держави»⁷. Відомий вітчизняний юрист О. Скрипнюк зазначає, що «в основу... громадянського суспільства покладені такі найбільш загальні ідеї й принципи, як: економічна свобода, багатоманітність форм власності, ринкові відносини; визнання і захист природних прав і свобод людини і громадянина; легітимність і демократичний характер державної влади, рівність усіх перед законом і правосуддям, належна правова захищеність особи; правова держава, яка ґрунтується на принципі поділу і взаємодії гілок державної влади; політичний і ідеологічний плюралізм, наявність легальної опозиції; свобода слова і друку, незалежність засобів масової інформації; невтручання держави у приватне життя громадян, їх взаємні обов'язки і відповідальність; класовий мир, партнерство і національна злагода; ефектив-

на соціальна політика, яка забезпечує гідний рівень життя людей»⁸. Тобто, як бачимо, громадянське суспільство тлумачиться не стільки як самостійна та автономна сфера інтересів, скільки як невід'ємна частина загального розвитку соціуму, в якому різноманітні самоврядні та недержавні структури взаємодіють з державою та органами державної влади. Більш того, на останні, як підкреслює О. Петришин, покладається обов'язок діяти в такий спосіб, щоб гарантувати і забезпечувати окремим громадянам та їх організаціям можливість брати участь у функціонуванні держави, визначенні стратегічних напрямів та пріоритетів її діяльності та розвитку⁹.

Однак подібна переорієнтація у вивченні проблематики забезпечення взаємодії держави і громадянського суспільства спостерігається і на суто практичному рівні. Зокрема, як зазначалось у Роз'ясненні Міністерства юстиції України «Взаємодія держави та інститутів громадянського суспільства» від 3 лютого 2011 р.: «Громадянське суспільство активно сприяє процесам політичної демократизації, набуттю державою ознак правової, відстоюючи матеріальну і духовну незалежність людини від держави, домагаючись правової гарантії такої незалежності, захисту приватних і суспільних інтересів людей. Разом з тим, має бути зворотний зв'язок державних інститутів з громадськістю, оскільки правова держава має реагувати на запити і потреби асоційованого громадянства, видавати відповідні законодавчі акти та слідкувати за їх виконанням. Іншими словами, вона повинна створити ситуацію правової захищеності громадян, сформувати сприятливе правове поле для діяльності створюваних ними громадських інститутів»¹⁰. У цьому сенсі, на думку цілого ряду вітчизняних і зарубіжних дослідників, можна говорити про поступове конституювання такої функції демократичної і правової держави, як забезпечення взаємодії з громадянським суспільством. Причому основною складовою цієї функції, яка, власне, і відображає соціальну сутність такого типу держави, є правове забезпечення участі інститутів громадянського суспільства у процесі державного управління, а також діяльності держави в цілому. Це дозволяє виділити щонайменше три визначальні напрями діяльності держави.

По-перше, забезпечення участі громадянського суспільства у нормотворчій і правотворчій діяльності держави. Наразі участь у правотворчій діяльності є найпоширенішою формою участі громадських організацій у державному управлінні. Так, у багатьох сучасних демократичних державах громадське обговорення проєктів нормативних актів є обов'язковим етапом нормотворчого процесу в системі органів виконавчої влади. Консультації з громадськістю в нормотворчому процесі проводяться з метою залучення громадян до участі в управлінні державними справами, надання можливості для їх вільного доступу до інформації про діяльність органів виконавчої влади, а також забезпечення гласності, відкритості та прозорості в діяльності цих органів. Проведення консультацій з громадськістю має також сприяти налагодженню системного діалогу органів виконавчої влади і громадськості, підвищенню якості підготовки та прийняття рішень з важливих питань державного і суспільного життя з урахуванням думки громадськості, створенню умов для участі громадян у розробленні проєктів таких рішень. Консультації з громадськістю проводяться з питань щодо суспільно-економічного розвитку держави та життєвих інтересів широких верств населення. По-друге, забезпечення участі громадянського суспільства у правозастосовній діяльності. Для цього держава, у передбачений законодавством спосіб, передає громадським ор-

ганізаціям повноваження, що реалізуються відповідним державним органом, або передає тільки окремі функції державних органів громадським організаціям, які діють паралельно або спільно з відповідними органами держави. Громадські організації також беруть участь у наданні адміністративних послуг на підставі повноважень, наданих законом або нормативно-правовим актом органу виконавчої влади. Цей напрям діяльності включає у себе також залучення інститутів громадянського суспільства до надання соціальних послуг; здійснення інститутами громадянського суспільства громадського контролю за діяльністю органів державної влади у формі громадського моніторингу підготовки та виконання рішень, експертизи їх ефективності, подання органам державної влади експертних пропозицій, утворення спільних консультативно-дорадчих та експертних органів, рад, комісій, груп для забезпечення врахування громадської думки у формуванні та реалізації державної політики; проведення органами державної влади моніторингу і аналізу громадської думки, забезпечення своєчасного публічного реагування на пропозиції та зауваження громадськості; ознайомлення широких верств населення з формами його участі у формуванні та реалізації державної політики, виконання спільних проєктів інформаційного, аналітично-дослідницького, благодійного і соціального спрямування тощо. Нарешті, по-третє, слід вказати на забезпечення участі громадянського суспільства у правоохоронній діяльності держави. Зокрема, у здійсненні правоохоронних повноважень органів виконавчої влади беруть участь громадські організації, наділені деякими державно-владними повноваженнями. Так, відповідно до ст. 255 Кодексу України про адміністративні правопорушення у справах про адміністративні правопорушення, що розглядаються органами, зазначеними в статтях 218–221, протоколи про правопорушення мають право складати уповноважені на те посадові особи.

Звісно, проти намагання охарактеризувати зазначені напрями діяльності держави як її відносно самостійну функцію демократичної і правової, може свідчити той факт, що кожен із вищезазначених способів взаємодії громадянського суспільства і держави може бути проаналізовано як органічну частину більш широкого процесу реалізації тих чи інших класичних функцій держави. Насамперед ідеться про правоохоронну, соціальну та економічну функції, а також про функцію забезпечення прав і свобод людини і громадянина. Не заперечуючи в цілому проти можливості застосування такої аргументації (адже за своїм змістом вона є цілком коректною), на нашу думку, варто все ж таки звернути увагу на те, що самі собою функції держави можуть бути класифіковані й систематизовані на підставі різних критеріїв. Так, беручи до уваги власне предметну визначеність суспільних відносин, на які спрямовується та чи інша діяльність держави в особі уповноважених органів державної влади, їх службових та посадових осіб, можна говорити про всі щойно зазначені функції, а також про ряд інших важливих функцій сучасної держави. Як приклад можна навести екологічну, оборонну, інформаційну функції, функції гарантування національної безпеки, сприяння міжнародній інтеграції тощо. Проте це жодним чином не засвідчує того, що ми не можемо використовувати інші критерії для систематизації функцій держави. З цього погляду, застосовуючи критерій цільової спрямованості діяльності держави, можна виділити таку відносно самостійну групу функцій, які мають своєю метою забезпечення участі громадянського суспільства у діяльності держави. Зрозуміло, що до цієї групи увійдуть одразу декілька «предметно визначених» функцій. Але, залежно від цілей дослідження, а також його базових теоретико-ме-

тодологічних настанов, можна використовувати різні критерії класифікації функцій держави. Це свідчить не про те, що одні з них є «правильними», а інші – «неправильними», а лише про те, що кожен з них дозволяє висвітлити нові аспекти взятої у своїй органічній цілості діяльності держави. Справді, як зауважує авторитетний російський дослідник Ю. Тихомиров, у сучасних умовах трансформується не лише сама держава, але й моделі її взаємодії із суспільством¹¹. Більш того, саме через призму цього критерію взаємодії із суспільством стає можливим говорити не просто про різні моделі правової і демократичної держави (яких насправді існує чимало), а й про різні типи правової і демократичної реальності¹². З цього погляду, гранично важливо оцінювати не просто окремі «класичні» напрями діяльності держави (скажімо, в аспекті визначення їх ефективності або неефективності), які потенційно можуть виявлятися більш або менш успішними, а певні загальні напрями функціонування держави, що охоплюють досить широкий спектр суспільних відносин, але при цьому мають спільну мету, яка є не чим іншим, як забезпеченням взаємодії держави з громадянським суспільством, коли останнє тлумачиться як у цілому, так і з погляду взаємодії держави з окремо взятими інститутами громадянського суспільства. Це дає підстави стверджувати про принципово нові підходи і перспективи наукового аналізу трансформацій системи державного управління в умовах демократичної і правової держави¹³.

Водночас слід зазначити, що останнім часом в Україні можна спостерігати дедалі більш глибоке усвідомлення на державному рівні значущості проблематики забезпечення розвитку громадянського суспільства та його взаємодії з державою. Зокрема, з метою забезпечення діяльності Президента України щодо реалізації державної політики, спрямованої на формування сприятливого середовища для подальшого становлення в Україні громадянського суспільства, налагодження ефективного механізму взаємодії його інститутів з державними органами та органами місцевого самоврядування на засадах партнерства та взаємної відповідальності, досягнення європейських стандартів забезпечення та захисту прав і свобод людини і громадянина, було утворено Координаційну раду з питань розвитку громадянського суспільства як допоміжний орган при Президентові України. Відповідно до Положення про Координаційну раду з питань розвитку громадянського суспільства, затвердженого Указом Президента України «Питання сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні» від 25 січня 2012 р., її основними завданнями є: 1) розроблення з урахуванням суспільно-політичних процесів, що відбуваються в Україні, та кращого світового досвіду концептуальних напрямів та механізмів державного сприяння розвитку громадянського суспільства; 2) підготовка на основі розроблених напрямів та з урахуванням пропозицій державних органів, інститутів громадянського суспільства проекту Стратегії державної політики сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні, проектів плану першочергових заходів і щорічних планів щодо реалізації Стратегії; 3) сприяння проведенню громадських обговорень, наукових конференцій, круглих столів з питань розвитку в Україні громадянського суспільства, забезпечення та захисту прав і свобод людини, а також вивчення громадської думки з питань, віднесених до її відання; 4) здійснення аналізу ефективності реалізації Стратегії, загального моніторингу стану виконання плану першочергових заходів і щорічних планів щодо реалізації Стратегії та підготовка пропозицій з їх коригування; 5) підготовка, розгляд законопроектів щодо сприяння розвитку в Україні громадянського суспільства, які пропонуються для внесення Президентом

України на розгляд Верховної Ради України, проектів актів Президента України у цій сфері та підготовка пропозицій до проектів; 6) участь у підготовці послань Президента України до народу, щорічних і позачергових послань Президента України до Верховної Ради України про внутрішнє і зовнішнє становище України; 7) сприяння налагодженню ефективної взаємодії державних органів з інститутами громадянського суспільства¹⁴.

Водночас, як зазначалося у Стратегії державної політики сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні, стратегічними пріоритетами державної політики сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні є: сприяння встановленню максимальної відкритості, прозорості та підзвітності суспільству органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування; зростання соціального капіталу для підвищення рівня взаємодовіри та взаємодії у суспільстві; створення сприятливих умов для утворення та функціонування інститутів громадянського суспільства; забезпечення участі інститутів громадянського суспільства у формуванні та реалізації державної, регіональної політики, зокрема шляхом створення умов для забезпечення широкого ефективного представництва інтересів громадян в органах виконавчої влади та органах місцевого самоврядування, проведення регулярних консультацій (діалогу) із громадськістю з найважливіших питань життя суспільства і держави; запровадження громадського контролю за діяльністю органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, посилення впливу інститутів громадянського суспільства на прийняття управлінських рішень та їх реалізацію; сприяння благодійній, волонтерській діяльності, іншим формам громадської активності та громадянської культури. Отже, як випливає зі змісту Стратегії, розбудова громадянського суспільства в Україні має орієнтуватися на європейські стандарти забезпечення та захисту прав і свобод людини, зокрема впровадження практики належного врядування, доброчесності, відкритості, прозорості та підзвітності інститутів влади, створення умов для різноманіття суспільних інтересів, у тому числі економічних, екологічних, соціальних, культурних, релігійних, територіальних тощо, і форм їх вираження¹⁵.

Підсумовуючи, сформулюємо такі висновки. По-перше, застосовуючи критерій цільової спрямованості діяльності держави, можна виділити відносно самостійну групу функцій, які мають своєю метою забезпечення участі громадянського суспільства у діяльності держави. В частині своєї предметної визначеності зазначені функції можуть охоплювати різні види суспільних відносин (економічні, правоохоронні, інформаційні тощо), але при цьому всі вони мають спільну мету, якою є забезпечення взаємодії держави з громадянським суспільством. По-друге, останнім часом на законодавчому рівні в Україні було зроблено цілий ряд важливих кроків щодо налагодження діяльності держави в частині правового забезпечення взаємодії з громадянським суспільством. Значущість цієї діяльності Української держави полягає насамперед у тому, що від успішності реалізації цих функцій значною мірою залежить те, наскільки Україна може вважатись демократичною і правовою державою. По-третє, важливою складовою функції забезпечення взаємодії з громадянським суспільством в умовах перехідних державно-правових і політичних режимів є цілеспрямована діяльність держави щодо формування механізмів участі громадянського суспільства у правотворчій, правозастосовній та правоохоронній діяльності. Тобто держава повинна постійно забезпечувати реальну можливість громадянському суспільству впливати на діяльність держави, на корекцію її окремих функцій у частині визначення їх пріоритетності, а також форм, методів та засобів їх реалізації.

1. *Гусарев С. Д.* Юридична діяльність: методологічні та теоретичні аспекти. – К.: Знання, 2005. – С. 175. 2. *Темченко В.* Права і свободи людини як критерій розмежування функціональної спрямованості держави // Підприємництво, господарство і право. – 2005. – № 11. – С. 57. 3. *Мацькевич М.* Розвиток культурної функції держави як умова політичних трансформацій українського суспільства // Право України. – 2012. – № 8. – С. 212. 4. *Колодій А.* Громадянське суспільство та правова держава: проблеми і шляхи розбудови // Право України. – 2010. – № 7. – С. 12-13. 5. *Авер'янов В. Б.* Шляхи формування нової доктрини українського адміністративного права // Правова держава: Щорічник наукових праць Інституту держави і права ім. В. М. Корецького НАН України. – 2006. – Вип.17. – С.158-166. 6. *Медведчук В. В.* Громадянське суспільство: Український вибір: Монографія. – К.: Логос, 2012. – С. 277-278. 7. *Теория государства и права: Учебник / Отв. ред. В. Д. Перевалов.* – М.: Норма, 2006. – С. 346-347. 8. *Скрипнюк О. В.* Конституційне право України: Підручник. – К.: Ін Юре, 2010. – С. 242. 9. *Петришин О. В.* Громадянське суспільство – підґрунтя формування правової держави в Україні // Вісник Академії правових наук України. – 2003. – № 2 (33) –3 (34). – С. 143-144. 10. *Роз'яснення Міністерства юстиції України «Взаємодія держави та інститутів громадянського суспільства»* від 03.02.2011 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/n0018323-11> 11. *Тихомиров Ю. А.* Государство: преемственность и новизна: Научное издание. – М.: Юриспруденция, 2011. – С. 26-35. 12. *Тихомиров Ю. А.* Правовое государство: модели и реальность // Журнал российского права. – 2011. – № 12. – С. 17-19. 13. *Василевич Г. А., Тихомиров Ю. А.* Государственное управление и перспективы развития // Журнал зарубежного законодательства и сравнительного правоведения. – 2011. – № 6 (31). – С. 21-25. 14. *Питання сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні: Указ Президента України від 25.01.2012 р.* // Офіційний вісник України. – 2012. – № 9. – Ст. 317. 15. *Про Стратегію державної політики сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні та першочергові заходи щодо її реалізації: Указ Президента України від 24.03.2012 р.* // Офіційний вісник України. – 2012. – № 26. – Ст. 966.

УДК 342.7

Н. В. ПИЛЬГУН
М. В. РОЩУК

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВ, ІНТЕРЕСІВ І СВОБОД ЛЮДИНИ ТА ГРОМАДЯНИНА – ПРІОРИТЕТНЕ ЗАВДАННЯ ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ У СФЕРІ ВИКОНАВЧОЇ ВЛАДИ

Досліджується основне завдання органів державного управління у сфері виконавчої влади, а саме забезпечення прав, інтересів і свобод людини та громадянина. Значна увага приділяється методологічним аспектам щодо підходів вирішення проблем, які виникають у процесі ефективної діяльності апарату державного управління. Зроблено висновки щодо практичної реалізації прав, інтересів і свобод людини та громадянина органами виконавчої влади, а також висвітлення пропозиції щодо ефективності такої реалізації.

© ПИЛЬГУН Наталя Василівна – кандидат юридичних наук, доцент кафедри теорії та історії держави і права Юридичного інституту Національного авіаційного університету

© РОЩУК Марія Василівна – студентка Юридичного інституту Національного авіаційного університету